

Nicci Gerrard

De onderstroom

Eerste druk 2003
Vierendertigste druk 2015

ISBN 978-90-225-7410-2
ISBN 978-94-609-2684-6 (e-boek)
NUR 302

Oorspronkelijke titel: *Things We Knew Were True* (Michael Joseph)
Vertaling: Sabine Mutsaers
Omslagontwerp: Wil Immink Design
Omslagbeeld: iStock
Zetwerk: Mat-Zet bv, Soest

© 2003 Joined-Up Writing
© 2003 voor de Nederlandse taal: Meulenhoff Boekeryj bv, Amsterdam

Niets uit deze uitgave mag openbaar worden gemaakt door middel van druk, fotokopie, internet of op welke andere wijze ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de uitgever.

Voor Sean

DEEL EEN

Midden in de nacht hoorde ze hem haar naam roepen. 'Edie,' zei hij. 'Edie.' Een langgerekte kreet, alsof hij van grote hoogte naar beneden viel en haar tegelijkertijd riep. Zijn stem echode in haar hoofd als een begroeting of afscheid, alsof hij om hulp vroeg of alleen maar schreeuwde, schreeuwde dat ze naar hem toe moest komen. Ze had het al zo lang niet meer gehoord. Alleen in haar dromen. Ze wist natuurlijk dat hij het niet was – hoe zou hij het kunnen zijn? – en toch was het gevoel dat hij dichtbij was zo sterk dat ze uit bed stapte en bij het raam ging staan luisteren. Binnen sliep het hele huis, iedereen ombuld door zijn eigen warmte. Buiten was de duisternis helder en stil. Er stonden wit fonkelende sterren aan de hemel en de laagstaande maan scheen door een wirwar van takken. Ze drukte haar voorhoofd tegen het glas en wachtte, maar de stem kwam niet terug. Hij zou nooit meer terugkomen.

I

DE BRIEF KWAM OP DEZELFDE OCHTEND DAT VIC DE WAGEN van de melkboer ramde, waardoor er drieënveertig flessen volle melk en acht dozen middelgrote eieren over hun oprit vlogen. Hij nam afscheid van zijn dochters, bukte om Louise een kus op haar kruin te geven, waarbij zijn rafelige gestreepte stropdas voor haar gezicht hing, pakte zijn lege aktetas en vertrok. Ze hoorden de deur dichtslaan, zijn voetstappen op het grind knerpen, de motor van de auto haperen, nog een keer haperen en toen sputterend tot leven komen. Jude zat gebogen over het huiswerk dat ze de vorige avond vergeten was, haar vlekkerige krabbels met een kromme arm afgeschermd van Louise, en Edie at traag en dromerig haar haver-moutpap. Louise stapelde de borden van gisteravond op in de gootsteen en boende vruchteloos de tafel. Ze raakte een theekopje dat iemand achter de deur had gezet en trapte op een tomaat die op raadselachtige wijze uit de koelkast was gevallen toen ze de deur had opengedaan. Rode pitjes spoten over de tegels en het papperige vel hechtte zich aan de neus van haar pantoffel.

‘Oeps!’ zei Jude opgewekt, en terwijl ze het zei klonk er een

oorverdovende klap, met akelig geknars en gepiep en het geluid van brekend glas dat wegebde in een reeks melodieus tinkelende geluidjes, alsof honderden windklokkenspellen in een onverwachte bries terechtkwamen.

‘Wat krijgen we nou?’

‘Dat klonk als een aanrijding,’ zei Edie voorzichtig. ‘Of niet soms?’

Ze renden alledrie de keuken uit en gingen in de deuropening staan. De neus van Vics auto drukte tegen de zijkant van de melkwagen. De gedeukte motorkap en het dak waren besmeurd met melk en er droop langzaam een eierdooier over de gebarsten voorruit. Grote en kleine glasscherven lagen in witte plassen rondom de auto, tussen vele omgekieperde kratten. Uit geplette eierdozen lekte kleverig geel. Vics gezicht staarde door het raam.

Louise deed haar mond open, maar er kwam geen geluid uit.

‘Jeetje,’ zei Jude. Ze zoog aan haar balpen. ‘Jeetje,’ herhaalde ze, iets harder. Er klonk ontzag in haar stem.

‘Wat krijgen we nou, verdomme...?’ riep de melkboer, die achter zijn wagen vandaan kwam. Zijn gezicht was vlekkerig rood, net als zijn hals. Hij schopte de onderste helft van een melkfles weg en bonsde woest op Vics raampje. ‘Hé!’ schreeuwde hij. ‘Jij daar!’

Vic deed het portier open. Hij stapte uit de auto en keek met afhangende schouders langzaam om zich heen, als een schildpad. Sommige flessen waren nog heel, en enkele stonden rechtop op de oprit. Hij pakte er een op, maar wist niet wat hij ermee moest. ‘Het spijt me,’ zei hij. ‘Het spijt me vreselijk. O, jee. Ik weet niet wat ik...’ Hij keerde een krat om en zette de fles erin. Zijn schoenen kraakten op het glas.

En toen kwam de postbode op zijn fiets de oprit op gereden, met één hand aan het stuur en de andere in zijn tas, op

zoek naar de brieven voor de familie Jennings. Hij zwenkte scherp opzij om het glas te ontwijken en een paar brieven vielen op de grond, waar ze uitwaaierden tussen de ravage. Zijn fiets reed slingerend door tot aan het hek en viel in het lange gras, dat nat was van de regen van die nacht.

Louise zuchtte even, trok haar ochtendjas strakker om zich heen en liep naar Vic toe.

‘Wat is er in vredesnaam gebeurd?’ Ze klonk oprecht nieuwsgierig.

‘Ik moet aan iets anders hebben gedacht.’ Vic keek om zich heen. ‘Het spijt me echt.’

‘De auto...’ zei Louise zwakjes. ‘Al die rommel...’

‘Ik weet het.’

‘Nou, ik moet mijn huiswerk afmaken,’ zei Jude. ‘De schoolbus komt al over twintig minuten.’

Louise stond nu de melkboer te sussen, met een slanke hand op zijn arm. Haar ochtendjas viel een stukje open en zijn blik ging snel van haar gezicht naar de zwelling van haar romige borsten. Edie liep de oprit op, voorzichtig vanwege het glas, naar de postbode toe. Ze nam de brieven van hem aan.

‘Bedankt,’ zei ze.

‘Dat wordt een hele klus, hè?’ zei hij. ‘Ik zou de hulp van de gemeente maar invoeren, als ik jullie was. Die melk gaat heel ranzig stinken als hij opdroogt. Vooral met deze warmte.’

Maar Edie gaf geen antwoord. Ze keek naar een witte envelop. Haar naam stond erop. Ze veegde een kloddertje ei weg met haar mouw en glimlachte gelukkig naar de postbode. ‘Ja,’ zei ze. ‘Vreselijk.’

Ze wachtte al zes dagen op de brief, zondag niet meegerekend. De postbode kwam meestal tijdens het ontbijt, en telkens als ze de post in de hal hoorde vallen, was ze opgestaan uit haar stoel, maar langzaam, alsof het haar niet kon schelen, en had ze haar servet naast haar bord gelegd. En haar hart had

in haar keel geklopt. Ochtend na ochtend was er geen brief gekomen – alleen de gebruikelijke stapel rekeningen en misschien een ansichtkaart, die haar moeder dan voorlas aan haar vader terwijl hij werktuiglijk op zijn toast met frambozenjam kauwde. De kruimels vielen op zijn stropdas en hij knikte glimlachend, maar hoorde geen woord van wat ze zei. Edie was gewend geraakt aan het doffe gevoel dat ze iedere keer had gekregen, maar ze had het nooit laten merken. Ze was gewoon weer aan tafel gaan zitten, had haar ontbijt opgegeten en was naar boven gegaan om zich klaar te maken voor school.

Maar vanochtend was de brief eindelijk gekomen. Even had ze zich leeg en licht in het hoofd gevoeld, alsof ze al dagen niet had gegeten. Ze hield de brief een tijdje vast, alsof ze iets kon opmaken uit de manier waarop hij aanvoelde tussen haar vingers. Toen nam ze hem mee naar binnen, samen met de andere brieven, terwijl de melkboer bestraffend met zijn vinger voor het gezicht van haar moeder stond te zwaaien en Vic naar het glas staarde dat glinsterde in de zon. Een rekening voor Vic, twee brieven voor haar oudere zus Stella – die nog in bed lag ondanks de kakofonie buiten, en daar nog in geen uren uit zou komen –, een handgeschreven envelop voor haar moeder en niets voor Jude.

Edie stak haar vinger onder de flap met de lijmrand en haalde het velletje papier eruit. Door de open voordeur hoorde ze de melkboer zeggen: ‘Mensen als u horen niet op de weg.’ Ze keek even schuin naar Jude, die nu een zwarte inktvlek op haar lippen had, als het velletje van een bosbes, en begon de brief te lezen. Hij was heel kort. ‘Beste Edie,’ stond er. *‘Ik zou je mijn adres nog geven, zodat je me een uitnodiging voor je feestje kunt sturen. Hier komt het: Beckett Road 19 in Kelsey. Ik kijk ernaar uit je op het feest te zien. Liefs, Ricky.’* Dat was alles.

Ze vouwde de brief dicht en ging zitten. Ze stak haar lepel

in haar nauwelijks aangeroerde pap, maar ze kon niet eten. *'Ik kijk ernaar uit je op het feest te zien.'* Dat betekende dat hij zeker zou komen. Volgende week zaterdag zou ze hem zien. Ze deed haar ogen even dicht. *'Liefs, Ricky.'* *Liefs.* Wat wilde dat zeggen? Ze wist dat het niets voorstelde, dat het gewoon een woord was waarmee mensen een brief afsloten, maar ze kreeg de glimlach niet meer van haar gezicht. Ze legde haar lepel neer en veegde haar krullende lippen af. Er zat een giechel-lachje van blijdschap achter in haar keel.

'Jude, maak je klaar voor school. Edie? *Edie?*' Louise was terug. Ze zag er vermoeid uit.

'Is alles goed daarbuiten?'

'Je hebt het gezien, hè?'

'Kan ik iets doen?'

'Nee, je komt nog te laat voor de bus, en ik op mijn werk. Vic lost het zelf maar op.'

'Gaat het wel goed met hem?'

'Los van het feit dat hij van een andere planeet komt, bedoel je? Ja, hoor. Prima.'

'Hij kan er niks aan doen.'

'O, ga je tas nou maar pakken, Edie. En vergeet je zwemspullen niet.'

'Oké.'

Boven, op haar slaapkamer, deed ze de brief in haar schooltas. De kat lag op haar hoofdkussen te slapen, languit in een rechthoekje zon. Edie boog zich over hem heen, drukte haar neus in zijn warme vacht en voelde zijn buik op- en neergaan met zijn ademhaling. Toen ging ze voor de lange spiegel staan en keek ze aandachtig naar zichzelf. Stella leek op Louise, met haren in de kleur van abrikozen, en na de winter de kleur van stroop, en met rechte, witte tanden met een spleetje ertussen en volle lippen: mooi zonder er iets voor te hoeven doen. Jude leek op Vic, stevig gebouwd en lang, met hetzelfde

de stugge, donkere haar, een hoog voorhoofd en die lichte, Welshe huid. Edie was de kleinste, minst opvallende van de drie zusjes. Haar gezicht was vrij bleek en te bol, vond ze zelf altijd. Ze had bruin haar, wat sproetjes op haar neus en er was een stukje van haar voortand af, doordat ze vorige zomer in het ondiepe gedeelte van het zwembad was gedoken. Maar Ricky had haar een brief gestuurd. Ze lachte naar haar spiegelbeeld. Ze legde twee vingers op haar halsslagader. Uiterlijk zag ze er rustig en onbewogen uit, maar vanbinnen hoorde ze haar hart bonzen en haar bloed stromen: de opgewonden spanning van blijdschap.

‘Van wie was die brief?’ Jude was de kamer binnengekomen. Ze pakte Edies borstel en haalde hem door de klitten in haar haar.

‘Gewoon van iemand die ik heb leren kennen.’ Maar ze moest de naam hardop zeggen. ‘Ricky.’ Ze keek naar zichzelf terwijl ze het zei en maakte toen één dikke vlecht in haar haar, zoals Stella meestal deed.

‘Ricky? Wie is Ricky?’

‘Hij komt op het feest.’

‘Je bent gek op hem. Ik merk het aan je.’

‘Het is gewoon een jongen die ik bij Alex heb ontmoet. We hebben even gepraat.’ Ze kon het lachje dat haar lippen omkrulde niet meer tegenhouden. ‘Ik heb gezegd dat ik hem zou uitnodigen voor het feest. Eén man extra, dat vindt Rose niet erg.’

‘Je valt op hem,’ zei Jude.

‘Doe niet zo stom.’

‘Wel waar.’

‘Meiden!’ riep Louise naar boven. ‘Over zeven minuten vertrekt de bus.’

2

IN DE SCHOOLBUS GING EDIE IN HAAR EENTJE BIJNA HELEMAAL achterin zitten om de brief nog een keer te lezen, hoewel ze de paar eenvoudige woorden al van buiten kende. Ze had Ricky acht dagen geleden leren kennen op het feestje van een vriendin waar ze eigenlijk helemaal niet naartoe had gewild. Ze was niet zo goed in feestjes, ze had het gewoon niet onder de knie. Ze was jaloers op het gemak waarmee iemand als Rose giechelde, flirtte en haar hand, met die lange, gelakte nagels, op iemands schouder of arm legde, of de manier waarop ze luchtig babbelde terwijl haar oorbellen heen en weer zwaaiden en haar armbanden rinkelden. Maar Edie was verlegen; ze praatte te weinig en bloosde te veel. Ze voelde zich ongemakkelijk en log wanneer ze danste, hoewel ze thuis, als ze alleen was, vaak een plaat opzette en door de huiskamer zwierde. Dan keek ze in de spiegel hoe ze danste en wenste ze dat ze zo kon zijn wanneer er anderen bij waren. Dit was het meisje dat ze wilde zien, een meisje dat haar zachte bruine haar naar achteren zwaaide en stralend over haar ontblote schouder lachte, een en al charme. Soms liep ze heel dicht naar de spiegel en staaarde ze naar haar eigen gezicht tot

het glas besloeg. Dan boog ze zich naar voren om haar eigen mond te kussen.

Natuurlijk had Edie ook wel jongens gekust. Tegen het einde van feestjes, wanneer de muziek langzamer werd en de lichten werden gedimd, sloeg degene met wie je op dat moment toevallig was zijn armen om je heen en trok je naar zich toe. Zo ging dat – tenzij je een van die meisjes was die aan de kant pinda's stonden te eten en aan lege glazen nipten, terwijl ze toekeken alsof het hen niets kon schelen dat ze niet gevraagd waren. Edie herinnerde zich de schok van haar eerste kus; haar armen voorzichtig rond de klamme, brede rug van een jongen wiens naam ze alweer vergeten was, wiegend in het donker, en plotseling had hij zijn lippen op de hare gedrukt. Hun tanden hadden elkaar geraakt en ze had zijn warme bieradem en daarna zijn koele tong in haar mond gevoeld en bijna hardop gegild van afschuw. Naderhand had Rose giechelend gezegd dat ze er maar aan moest wennen. Soms ontsnapte ze en wachtte ze op de toiletten tot de muziek ophield en het licht aanging, tot haar vader, die buiten had staan wachten met de andere ouders, binnenkwam om haar te halen. Dan sloeg hij zijn arm om haar heen en vroeg hij hoe ze het had gehad, en zei ze: 'Leuk, papa.' Dat was alles. Ze noemde hem nog steeds 'papa', hoewel Jude 'pa' zei en Stella de laatste tijd 'Vic'.

Met Ricky was het heel anders geweest. Hij was halverwege de avond naar haar toe gekomen. Hij had niet gevraagd van welke bands ze hield, in volgorde van voorkeur, of op welke school ze zat of waar ze Alex van kende. Hij had haar naar een hoekje geleid en verteld dat zijn lievelingsschrijvers Samuel Beckett en J.D. Salinger waren, dat hij filmregisseur wilde worden en dat zijn broertje was gestorven toen hij twee was. Hij was mager, met bruine ogen, dikke wenkbrauwen en onverzorgd, enigszins vet haar. Hij zag er ondervoed en bleek

uit, alsof hij te veel in donkere ruimtes zat. Hij keek haar indringend aan tijdens het praten, met de intensiteit van iemand die erg stoned was. Hij danste wild, maar zonder enige gêne. Edie keek naar zijn spijkerhemd, de bovenste knopen los, zijn oude spijkerbroek, zijn dunne polsen, met een leren veter om de linkerpols, en zijn knokige vingers. Ze zag dat zijn nagels tot op het vlees afgebeten waren, en om de een of andere reden gaf dat haar hoop. Ze wilde dat er langzamere muziek zou komen, zodat hij zijn hand op haar onderrug zou leggen en haar tegen zich aan zou trekken. Ze zou zijn adem kunnen voelen op haar wang.

Maar hij ging nog wat te drinken voor hen halen. Een meisje hield hem staande om iets te zeggen en hij wendde zich glimlachend tot haar. Edie keek toe hoe het meisje een vinger tegen zijn wang zette. Hij haalde een blikje tabak uit zijn zak en draaide behendig een shagje voor haar, en daarna voor zichzelf. Hun hoofden bogen zich gezamenlijk over de oplichtende lucifer en raakten elkaar bijna, en toen hij de vlam bij haar sigaret hield, legde ze haar hand over de zijne. Edie ging naar de wc en staarde naar zichzelf in de spiegel. Haar platte borstjes en bruine haar. Ze had rode wangen en al haar lippenstift was verdwenen. Ze zag eruit als een kind van twaalf.

Toen ze terugkwam, was Ricky er niet meer. Ze ging op een stoel aan de kant zitten en keek naar de verstrengelde stelletjes, hun lichamen tegen elkaar gedrukt. Ze zag hoe Rose het gezicht van een jongen die ze al een jaar – met tussenpozen – leuk vond tussen haar handen pakte en hem vol op de mond kust. Toen wierp ze haar hoofd in haar nek en zoende de jongen blindelings haar hals terwijl ze met haar rug tegen een muur ging staan. Rose had haar ogen dicht en haar geelblonde haar golfde over haar rug.

‘Sorry, zat je hier.’ Ricky was terug, met een drankje voor

haar. Ze probeerde te glimlachen. De avond liep op zijn einde. Buiten stonden auto's; ouders kwamen in groepjes binnen om hun kinderen op te halen. Het meisje dat Ricky's gezicht had aangeraakt met haar vinger was er weer. Ze kwam naar hen toe gelopen, met een onwrikbare, doelgerichte glimlach op haar gezicht. 'Ik moet me ergens verstoppen,' zei Ricky. 'Mag ik me tegen jou aan verbergen?' En hij kuste haar. Zijn lippen waren zacht en hij rook naar shag en bier. Edie deed haar ogen dicht.

Toen was het voorbij. De lampen gingen aan en de stelletjes op de dansvloer gingen abrupt uit elkaar, knipperend met hun ogen in het felle licht. Meisjes trokken hun jurk recht, jongens keken elkaar grijnzend aan. Vic stond in de deuropening; Edie voelde zijn bezorgde blik al voordat ze opkeek. Ze ging staan, trok haar rok recht en deed haar haar achter haar oren.

'Ik moet weg,' zei ze. Ze aarzelde. 'Dag, hè?'

'Dag, Edie. Ik zie je nog wel.' Hij bleef zitten.

'Ja.' Ze wachtte even, maar hij zei verder niets. 'Dag.'

Toen liep ze naar Vic toe, die zijn arm naar haar uitstak. 'Hallo, papa,' zei ze. Ze had een brok in haar keel van ellende en moest moeite doen om zich niet om te draaien.

'Hoe was het?' Hij hielp haar in haar jas.

'Wel leuk.'

Maar toen ze bij de auto kwamen, zei ze dat ze iets vergeten had en holde ze terug naar binnen. Ricky zat er nog, en er bungelde een sigaret aan zijn onderlip. Er was niemand bij hem; hij staarde voor zich uit.

'Heb je zin om op mijn feest te komen?' vroeg ze. 'Ik geef het samen met Rose, een gezamenlijk verjaardagsfeestje, hoewel ik pas over een paar maanden jarig ben. Het is in een pub in Baylham, The Three Kings.'

Hij haalde de sigaret uit zijn mond. 'Ik zat net aan je te denken,' zei hij. En toen: 'Goed. Wanneer is het?'

‘Zaterdag over twee weken. Ik kan je wel een uitnodiging sturen, als je wilt. Waar woon je?’

‘Heb je pen en papier?’

‘Ik onthoud het wel.’

‘Als ik nu eens jouw adres aan Alex vraag, dan stuur ik je mijn adres wel. Oké?’

Dat was onnodig ingewikkeld; waarschijnlijk zocht hij gewoon naar een manier om netjes van haar af te komen. ‘Goed,’ zei ze. Voordat ze de moed verloor, bukte ze zich en kuste ze hem nog een keer op zijn smalle lippen. Hij legde zijn hand op haar achterhoofd en hield haar even tegen zich aan. Toen liet hij haar los en deed hij zijn sigaret weer in zijn mond.

Ze dacht er de hele tijd aan. Die twee zonen, zijn hand op haar haar. In bad, in bed, midden in een gesprek met vriendinnen, tijdens de les, overal stond ze zichzelf toe terug te denken aan zijn lippen, hoe ze aanvoelden. Edie was bijna zeventien, maar het was de eerste keer dat ze misselijk en slap van verlangen was. Nu zat ze in de schoolbus naar de brief te staren, naar zijn handtekening en de manier waarop hij haar naam had geschreven. Ze raakte de woorden aan met haar vinger.

Ze schreef haar adres heel netjes boven aan het vel papier, in haar mooiste schuinschrift, met haar telefoonnummer eronder. ‘Lieve Ricky, bedankt voor je brief. Ik dacht dat je het al vergeten was...’ Nee. ‘Lieve Ricky. Ik vond het leuk om je brief te ontvangen en verheug me al op...’ Nee. ‘Lieve Ricky, hier is de uitnodiging die ik je had beloofd. Ik hoop dat je kunt komen. Liefs, Edie.’ Dat was zo kortaf; dan zou hij misschien denken dat het haar niet interesseerde en zou hij wegblijven. Maar als ze te enthousiast was, kwam hij misschien ook niet. Ze staaarde naar wat ze had geschreven, stopte het briefje in de envelop met de

uitnodiging en plakte die dicht. Toen ging ze meteen de deur uit om hem te posten. Louise was nog in de winkel, de inventaris aan het opmaken, en Stella was op stap met een groepje vrienden die allemaal in oktober zouden gaan studeren, allemaal op verschillende universiteiten, en nu thuis rondhingen, 's ochtends uitsliepen, uitgebreid in bad gingen, kleren uitzochten, boeken in dozen stopten en met vrienden afspraken om het leven dat vóór hen lag te bespreken.

Buiten stond de auto op de oprit, met de verkreukelde motorkap en de gebarsten, kleverige voorruit. Het glas was inmiddels opgeruimd, en zo te zien had iemand het asfalt en grind schoongespoten. Ze rende de weg over naar de brievenbus, ademde diep in voordat ze de brief erin stopte en hield hem zelfs nog een paar tellen aan het puntje vast. Toen liet ze hem los en hoorde ze hem op de bodem van de lege brievenbus vallen.

Je gaat gewoon door, dacht ze, alsof er niets aan de hand is. Je ziet er keurig en evenwichtig uit, ingetogen, zo denken de mensen dat je bent, vanbinnen hetzelfde als aan de buitenkant. Ze hebben geen idee van je woekerende emoties, van het bonzen van je hart, je snelstromende bloed en de angst en het verlangen die door je lijf kolken. Alles wat belangrijk is, is verborgen, geheim. Ze zat in haar slaapkamer haar natuurkundehuiswerk te maken. Ze schreef heel netjes, onderstreepte haar antwoord met een liniaal, tekende de grafieken met een scherp potlood en depte haar werk met een vloeipapierje. Haar kamer was klein en opgeruimd: de spreid over haar bed getrokken met een scherpe vouw bij het kussen, haar kleren opgevouwen in de laden, haar glazen beeldjes gerangschikt op tafel, haar boeken na gebruik netjes terug in de kast.

Edie had altijd van een opgeruimde omgeving gehouden.

Bij Rose thuis was het rustig en schoon en netjes. Je kwam er binnen door de voordeur, deed bij de mat je schoenen uit en hing je jas op aan een van de haakjes. De geboende houten vloer leidde je naar een huiskamer met beige vloerbedekking vol recente stofzuigsporen, en er lagen opgeschudde kussens op de bank, op de ramen zaten geen vuile vegen en de muren toonden fris, met magnoliakleurige verf en zes foto's van het gezin in zilveren lijstjes op de schouw. Bij Rose thuis in de keuken was het aanrecht schoon, waren de broodrooster en keukenmachine netjes tegen de muur geschoven en stond er niets anders op de geboende tafel dan af en toe een vaasje bloemen of een schaal met vier groene appels. Alles had zijn eigen, juiste plek. De boeken waren alfabetisch gerangschikt. Hun eigen huis daarentegen was oud, rommelig en sjofel. De houten vloer kraakte, de tegels in de keuken zaten los en er zat een scheur in de muur naast de trap. De ramen moesten nodig gezeemd worden, de gordijnen waren verschoten door jarenlang zonlicht, de tapijten waren versleten en bedekt met pluisjes, en allerlei spullen stroomden binnen alsof het vloed was en stapelden zich overal in de kamer op. Zelfs de verwoede schoonmaakavonden van Louise, waarvan er op dat moment beneden een aan de gang leek te zijn, leidden niet tot de onberispelijke netheid die je bij andere mensen thuis zag.

Vandaag was Louise begonnen met schoonmaken nog voordat ze haar jas uit had. Ze was vastberaden de keuken in gelopen, had haar tas en sleutels op een stoel gelegd, een bezem gepakt en was begonnen met de keukenvloer, waar ze stof, kruimels en gevallen muntstukken en haarspeldjes op een hoopje veegde. Ze ramde met de bezem tegen de voeten van Jude, maar die keek niet op van haar boek en schoof alleen haar voeten een paar centimeter opzij. Louise zette met ferme klappen potten en pannen weg en liet met de galm van

een bekken een deksel vallen. Ze gooide fletse hyacinten en verwelkte pioenrozen in de groenbak en haalde de rotte peren uit de fruitschaal. Ze verzamelde stencils van school, lege enveloppen, incomplete stokken kaarten, oude tijdschriften, boeken die opengeslagen en met gebroken rug op de armleuningen van de bank lagen, armbandjes, lippenstiften zonder dop, haarspelden, borstels en maandverband; lekkende pennen, gebroken linialen en kapotte geodriehoeken die tussen de kussens terechtgekomen waren. In de slaapkamer van Jude, waar de gordijnen dicht waren, staarde ze ontzet naar de verkreukelde hoop beddengoed en de bergen verdwaalde kleding op de grond. Ze zette het raam van Stella's kamer open om de lucht van slaap, zweet, parfum en kamille shampoo eruit te laten. In de huiskamer bleef ze even staan voor de foto van haarzelf en Vic op hun trouwdag. Ze keek in de camera met een stralende, optimistische lach; Vic – toen nog veel slanker, met een glanzende, zwarte lok over zijn voorhoofd – staarde naar haar, heel ernstig. Hij had zijn linkerarm om haar heen geslagen, zijn hand bijna onzichtbaar in de zijden plooien van haar rok. Ze was toen twintig, verliefd en verliefd op het idee dat er iemand zo dol op haar was. Dat was 1960, twintig jaar geleden. Ze had zich gevoeld alsof ze vleugeltjes had en naar de toekomst toe vloog. Een jaar na hun trouwdag was ze moeder geworden. Twee jaar later woonden ze in dit huis, waar 's nachts de wind de dakpannen deed rammelen en de ijsbloemen 's winters op de ramen stonden.

Vic kwam terug uit de tuin. Een roestbruin blad dwarrelde uit zijn haar op tafel en zijn laarzen lieten sporen na op de tegels. Hij had vier pruiemen in de kom van zijn handen.

‘Kijk eens,’ zei hij. Zijn vingers zaten vol sap. ‘Proef maar.’

‘Vic, heb je de verzekering al gebeld over de auto?’

‘De eerste van het seizoen.’

Louise zuchtte. ‘Kom maar, dan.’

Ze deed haar mond open en beet in de pruim die hij haar toestak. Ze voelde het sappige zoet haar keel in glijden.

‘Ik bel ze morgen wel,’ zei hij.